

ОРІЄНТАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НА ТВОРЧИЙ САМОРОЗВИТОК У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті висвітлено філософські, педагогічні та психологічні погляди на творчий саморозвиток особистості, розкрито сутність понять “творчий саморозвиток”, “особистісне самовдосконалення”, “професійне самовдосконалення”, “самонавчання”; конкретизовано теоретичні уявлення щодо комплексної організації самостійної творчої пізнавальної діяльності майбутніх учителів та їх саморозвитку; окреслено педагогічні ознаки успішного творчого саморозвитку майбутнього вчителя.

Ключові слова: *майбутній учитель, особистісне самовдосконалення, особистість, педагогічні ознаки, професійне зростання, професійне самовдосконалення, самонавчання, самореалізація, самостійна творча пізнавальна діяльність, творча активність, творчий саморозвиток, творчий потенціал.*

В умовах модернізації сучасної освіти та інтеграції України в європейський соціокультурний простір зростає значення творчого саморозвитку студентів, зокрема майбутніх учителів. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває проблема правильних акцентів у підготовці студентів з метою розвитку в них важливих професійних рис, прагнення до постійного саморозвитку й самовдосконалення.

Курс на модернізацію вищої освіти зумовлює інтенсивний пошук нових шляхів і методів оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців та забезпечення умов для їх особистісного розвитку, адже метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості й найвищої цінності суспільства, розвиток її здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу. Основні напрями розвитку вищої освіти в Україні визначено Конституцією України, Законом України “Про освіту”, Законом України “Про вищу освіту”, Національною доктриною розвитку освіти України у XXI ст.

Розвиток громадянського суспільства, реалізація нових ідей, формування й удосконалення системи ціннісних орієнтацій значною мірою залежать від творчої активності кожної людини та її перетворювальної діяльності, результативність якої зумовлюється не лише наявністю суспільних вимог до якості виконання роботи, а й творчих здібностей особистості.

Сьогодні гостро постає проблема оновлення освіти, створення умов для творчого самовиявлення й особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, бо “динамізм, притаманний сучасній цивілізації, зростання соціальної ролі особистості, гуманізація та демократизація суспільства, інтелектуалізація праці, швидка зміна техніки й технологій у всьому світі, – все це потребує створення таких умов, за яких народ України став би нацією, що постійно навчається” [2]

Наразі в Україні система освіти перебуває в стані, що не задовольняє вимог, які постають перед нею в період розбудови державності, культурного та духовного відродження українського народу. Це виявляється, передусім, у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства, у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності, у спотворенні цілей і функцій освіти [2].

Сьогодні спостерігається суперечність між фактичним станом професійної підготовки майбутніх учителів і соціальним замовленням на підготовку творчого педагога, здатного до постійного саморозвитку в умовах швидкозмінного суспільного життя. А це вимагає створення умов для творчого розвитку й самореалізації кожної особистості, формування поколінь, здатних навчатися впродовж життя. Особливого значення такий підхід набуває під час формування особистості майбутнього педагога, який у подальшому впливатиме на формування особистості вихованців. Тому сучасна вища освіта поряд з якісною професійною підготовкою передбачає всебічний розвиток особистості кожного студента, спроможного до активного сприйняття нового, до особистісного розвитку, до безперервного професійного самовдосконалення.

Внутрішньою умовою розвитку особистості є постійна так звана “незавершеність” як характерна генетична риса організації індивіда, як його потенційна можливість до безмежного розвитку. При цьому пройдені особистістю стадії розвитку, точніше характерні для цих стадій особистісні новоутворення, “насичуючи” одне одного своїм змістом, перетворюються на синергійно працюючі рівні цілісної особистісної організації. Саме ці рівні, проходячи через усвідомлення, рефлексію, критичні оцінки, продуманий вибір, вироблення оптимальних систем дій, поступово стають психологічними основами особистості, її фундаментом і феноменологічно виявляють себе в естетичних смаках, інтуїції, передчуттях, моральній поведінці тощо [1].

Здатність до саморозвитку – одна з педагогічних ознак успішного розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки. Саморозвиток включає в себе самопізнання, творче самовизначення, самоврядування, самовдосконалення, самореалізацію. Творчий саморозвиток – це процес безперервного самотворення й самовдосконалення творчих рис особистості, що допомагає їй піднятися на вищий рівень як у професійному, так і в особистісному сенсах.

Саморозвиток – це усвідомлений і керований особистістю процес, в результаті якого відбувається вдосконалення фізичних, розумових і моральних потенцій людини, розгортання її індивідуальності. Найважливішим чинником саморозвитку особистості можна вважати самопізнання, на основі якого людина має можливість самовизначатися у своїй діяльності, займатися власним самовдосконаленням та реалізувати на практиці свої особистісні можливості.

Саморозвиток майбутнього вчителя – це процес усвідомленого цілеспрямованого розвитку себе як педагога, який включає самостійне вдосконалення своїх знань, умінь, особистісних і професійних якостей, що забезпечують особистісне зростання та ефективність професійної діяльності.

Процес саморозвитку, як зазначає Т. Северіна, є значно ширшим, ніж процес самовдосконалення, реалізується як у свідомо визначених, так і в неусвідомлених формах з метою вироблення чи зміни фізичних або моральних якостей. А процес самовдосконалення передбачає усвідомлений, цілеспрямований, перетворювальний, позитивний вплив на власну особистість відповідно до визначеної стратегії самотворення. На думку вченого, особистісне самовдосконалення за своєю сутністю – це особистісне зростання, оскільки їх основою є генезис моральної самосвідомості особистості [9].

Самоозвиток особистості потребує педагогічного управління цим процесом. Педагогічний процес завдяки індивідуальному підходу й творчому ставленню дає змогу створити зовнішні та внутрішні умови для саморозвитку студента. Вирішення зазначеної проблеми великою мірою зумовлене наявністю в майбутніх учителів внутрішньої мотивації до постійного самовдосконалення особистісних якостей, а відповідно, потреби в самовдосконаленні. Феномен саморозвитку – це обов'язково внутрішній, мотиваційний процес, спрямований на досягнення конкретної мети, як свідоме самовдосконалення [5, с. 21].

Як стверджує О. Колісник, саморозвиток доцільно розглядати як соціальний, особистісний та духовний феномен [4, с. 77]. Саморозвиток безпосередньо пов'язаний з усвідомленням особистістю своєї цінності й унікальності та сприяє розвитку діяльності, яка спрямована на самого себе з метою позитивних самозмін і наближення до “Я-ідеального”. Саморозвиток – це фундаментальна здатність людини ставати й бути справжнім суб'єктом свого життя, перетворювати власну життєдіяльність на предмет практичного перетворення [7, с. 77]. Саморозвиток можна трактувати як усвідомлений і керований особистістю процес, у результаті якого відбувається вдосконалення фізичних, розумових і моральних можливостей людини, її творчого потенціалу.

Щоб пояснити сутність процесу саморозвитку, необхідно визначити його характерні ознаки. Нам імпонує думка Л. Кулікової про те, що саморозвиток слід розглядати, враховуючи найсуттєвіші його характеристики:

- саморозвиток є соціально й особистісно детермінованим феноменом, причому визначальними є самодетермінація та особистісна мотивація;
- саморозвиток – це соціальне явище, що сприяє духовному вдосконаленню людини й суспільства, а також суттєво підвищує соціальну ефективність життя, діяльності та спілкування особистості;
- саморозвиток – це особистісно значущий процес, оскільки спонукає розвиток особистості, її духовності, культури, потенційних можливостей;
- саморозвиток передбачає єдність протилежностей: він передбачає діяльну й духовну основу; виявляється як самодіяльність особистості, але потребує психолого-педагогічної підтримки; характеризується закритістю в сподіваннях і реалізації та водночас відкритістю в мотивації;
- у саморозвитку об'єднуються креативність та творча спрямованість із рутинною щоденною працею;

- саморозвиток – це діяльність, дискретна стосовно актів самовпливу і неперервна за внутрішньою роботою особистості над собою;
- саморозвиток передбачає, з одного боку, зовнішню педагогічну підтримку, а з другого – автономну діяльність самої особистості, яка її спрямовує та розвиває [6, с. 75–76].

Спираючись на концепцію І. Раченка, можна виокремити такі стадії творчого саморозвитку майбутнього вчителя:

- професійне становлення: це, по суті шлях “спроб і помилок”, особистих пошуків у професійній діяльності;
- стихійне самовдосконалення: полягає в орієнтації творчої діяльності працівника на здобуті ним базові знання, уміння та навички;
- планомірна раціоналізація особистісної творчої діяльності, що виражається в плануванні особистістю свого творчого досвіду, а також у системному використанні власних новацій у професійній діяльності;
- оптимізація процесу й результатів праці: період, коли творча діяльність не лише планується, а й на основі наукової організації праці прогнозується її розвиток [8, с. 134–175].

Поділяємо підхід, що пропонує О. Слободян [11], згідно з яким саморозвиток особистості базується на таких положеннях:

- сприяє самовдосконаленню, самореалізації особистості;
- має діяльнісний характер (поза власною активною діяльністю, бажанням і власним зусиллям у роботі над собою її особистісне формування неможливе);
- внутрішніми стимулами розвитку особистості є її потреби, мотиви, інтереси та установки;
- основою формування потреб, мотивів, інтересів та установок особистості є внутрішні суперечності, які стимулюють активність особистості, сприяють її саморозвитку;
- зовнішніми факторами саморозвитку особистості є впливи середовища та цілеспрямоване виховання, причому зовнішні фактори впливають на розвиток особистості не безпосередньо, а лише через внутрішню сферу й породжують відповідні потреби, що зумовлює несхожість, різноманітність і неповторність особистісного розвитку кожної людини, її індивідуальну своєрідність;
- саморозвиток особистості – це не самовільний, спонтанний процес, у ньому визначальну роль навчання й виховання можуть виконувати лише за умови, якщо будуватимуться на ідеях саморозвитку та самовдосконалення особистості.

У більшості досліджень виокремлюються такі етапи саморозвитку:

1) усвідомлення необхідності роботи над собою, яке виникає в результаті взаємодії потреб у розвитку, цілеспрямованості, аналізу внутрішнього етапу, зовнішніх умов і вимог;

2) вироблення програми роботи над собою. На цьому етапі особистість порівнює своє “Я” у теперішньому, “Я”, яким його хочуть бачити інші, і “Я”, яким уявляє себе в майбутньому;

3) активне здійснення програми самовиховання, включаючи зміну себе. На завершальному етапі проходять оцінка обставин і самооцінка внутрішнього світу, повторюється весь цикл самовиховання, проте на новому рівні та з іншим змістом. Слід зауважити, що таке виділення етапів саморозвитку науковці вважають умовним, адже часто етапи перехрещуються один з одним.

Можна виокремити низку принципів, що відповідають пріоритетним стратегіям у професійній підготовці майбутнього вчителя, спрямованій на саморозвиток особистості:

- принцип активізації процесів самопізнання, самооцінки, самовизначення, самоврядування, самокорекції, максимальної самореалізації;
- принцип взаємодії концептуального й технологічного рівнів у процесі професійної підготовки студентів;
- принцип єдності аксіологічного й культурологічного підходів в організації професійного навчання майбутніх учителів;
- принцип орієнтації на оволодіння сучасними методами, прийомами професійної педагогічної діяльності;
- принцип співтворчості педагога-майстра і студента – майбутнього вчителя;
- принцип поєднання індивідуальної та колективної форм навчальної діяльності студентів.

Однією з умов творчого саморозвитку майбутнього вчителя є формування адекватної самооцінки майбутніх фахівців, яка ґрунтується на професійних компетенціях і яка допомагає реально й адекватно оцінити свої можливості та професійні здібності.

Комплексна організація самостійної творчої пізнавальної діяльності майбутніх учителів та їх саморозвитку дасть змогу підвищити рівень самонавчання й творчої активності студентів такою мірою, яка забезпечить їхнє подальше професійне та особистісне зростання, безперервне самовдосконалення впродовж усього життя.

Процес самонавчання сприяє формуванню самостійності майбутнього вчителя. Передумовою високого рівня самонавчання й творчої активності студентів є комплексна організація самостійної творчої пізнавальної діяльності, їх саморозвитку, що дає змогу підвищити рівень настільки, щоб забезпечити їхнє подальше професійне й особистісне зростання.

В основі самоосвіти – процес самонавчання, що забезпечує не тільки оволодіння способами придбання необхідних знань, а й формування самостійності як професійно значущої риси особистості. Тому одним із найважливіших завдань вищої школи сьогодні стає формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання та прояву творчої активності.

Самонавчання – це концентрація пізнавальних, організаційних і регулятивних дій; спосіб набуття нових знань і соціальної орієнтації; ознака інтелектуального розвитку. У самонавчанні відбувається розвиток компонентів творчої активності, яка є і причиною, і результатом самонавчальної діяльності, оскільки самонавчання як один із проявів творчої активності – інте-

гративної риси особистості – це єдиний процес, в основі якого лежать самостійність як базова риса особистості й домінування пізнавальної мотивації.

Творчий саморозвиток – це процес безперервного самотворення й самовдосконалення творчих рис особистості, що допомагає особистості піднятися на вищий рівень і зуміти компетентно вирішувати життєво необхідні творчі завдання та проблеми. Самовдосконалення завжди пов'язано з усвідомленням необхідності успішно працювати на користь суспільства. “А останнє потребує вироблення проекту щодо розвитку творчого потенціалу, чіткого визначення і усвідомлення цілей самовдосконалення” [10, с. 52].

На основі професійної самосвідомості й активного самопізнання студента розвиваються професійно важливі особистісні якості, які й забезпечують розвиток і формування психологічної готовності до професійної діяльності. До особистісних рис майбутнього вчителя можна зарахувати розвинуту інтуїцію, стійкість до стресу, швидкість реакції, рефлексивність, спостережливість, комунікабельність, здатність до імпровізації, готовність до ризику [3].

Серед характеристик успішного творчого саморозвитку майбутнього вчителя виокремлюємо здатність до самоосвіти, самонавчання – це глибоко усвідомлена творча діяльність з оволодіння способами пізнавальної, комунікативної й інших видів діяльності, надбання на цій базі необхідних знань, навичок і вмінь, формування рис, які забезпечують саморозвиток особистості.

Критеріями творчої активності майбутніх учителів є: прояв інтелектуальної ініціативи; наявність оптимальної мотивації; рівень розвитку творчих здібностей і вмінь; прояв самостійності й здатності до самоорганізації в навчально-пізнавальній діяльності. Творча активність студентів, на нашу думку, охоплює й розумову, професійну та соціальну активність. Під розумовою активністю мають на увазі швидкість в аналізі інформації, оперативність в інтерпретації інформації та інші якості, пов'язані з інтелектуальною працею вчителя в навчально-виховному процесі в школі.

Під професійною активністю можна розуміти прагнення вчителя виконувати свої професійні обов'язки в навчанні, формуванні й вихованні особистості учня; під соціальною активністю – риси креативності, ініціативності в педагогічному середовищі та співтоваристві. Черговою ознакою успішного розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя є схильність до самовираження.

Учитель – людина з особливим світоглядом – вищою формою професійної самосвідомості. Світогляд визначають як “комплекс уявлень людини про себе і про світ, єдність знання й оцінки”; як результат суспільної самосвідомості, що втілюється в індивіді; як єдність його моральних, філософських, політичних та інших ціннісних уявлень.

Потреба в саморозвитку й самоактуалізації, самореалізації є важливим складником зрілої особистості, на чому наголошують у своїх наукових розвідках багато вчених (А. Маслоу, К. Роджерс, К. Абульханова-Славська, А. Брушлинський). Завдяки саморозвитку особистість, реалізуючи свої здібності, самовдосконалюється, у результаті чого стає не просто конкурентоспро-

можним фахівцем, професійно успішною людиною, а й ініціатором розвитку суспільства, робить власний внесок у культурно-історичний розвиток.

Розвиток соціальної зрілості особистості майбутнього вчителя тісно пов'язаний із відповідним розвитком та розкриттям потенційних можливостей особистості. Підвищується рівень її організації, особистість стає більш інтегрованою, зростає її професійна самосвідомість, стає глибшим розуміння соціального змісту вчинків, їх морального значення. Зростання рівня соціальної зрілості студента корелюється у зв'язку зі змінами структури ролей, цілей, які майбутній учитель накреслює для себе в процесі підготовки до оволодіння професією. Основними критеріями соціальної зрілості є соціальна активність, соціальна самовизначеність, соціальна відповідальність, готовність до виконання соціальних ролей. Розвиток вищого рівня соціальної зрілості особистості є результатом постійної роботи над собою, саморозвиток і самовиховання, глибоке усвідомлення сучасності з позицій планетарного мислення.

Творчий саморозвиток на індивідуальному рівні здійснюється у двох формах: 1) неусвідомлених, стихійних (імітація, стихійна адаптація, гра), коли індивід не ставить за мету змінити себе власними зусиллями; 2) усвідомлених (самовиховання, самоосвіта, самостворення, самовдосконалення), коли особистість виступає як суб'єктом цілеспрямованої діяльності, так і об'єктом, який необхідно змінити за допомогою цієї діяльності. Усвідомлений саморозвиток – це один із найефективніших засобів самоствердження.

Успішний саморозвиток особистості майбутнього вчителя відбувається за умови його спрямованості на безперервне особистісне та професійне самовдосконалення впродовж усього життя, його здатності й постійної готовності самоосвіти та самовиховання. Зовнішні й внутрішні умови для творчого саморозвитку майбутнього вчителя створюються завдяки індивідуальному підходу та творчому ставленню до студента всіх викладачів, задіяних у педагогічному процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Педагогічними ознаками успішного творчого саморозвитку майбутнього вчителя є: винахідливість, прагнення до відкриттів; інтуїція, передбачення; безпосередність; адаптивна гнучкість, оригінальність, дивергентність мислення; незалежність, потреба в свободі творчості; сприйнятливості (“відкритість”) щодо нового досвіду; ентузіазм; кмітливості, завзятість; внутрішня й соціальна зрілість; сміливість, мужність; впевненість в умовах невизначеності; природні творчі здібності; пізнавальні здібності; соціальна та творча активність; емпатійні здібності; здатність дивуватися; здатність швидко здобувати нові знання; здатність легко пристосовуватися до нових умов і обставин; наполегливість; здатність до співпраці; здатність до самовираження; здатність повністю орієнтуватися в проблемі, розуміти її стан; здатність генерувати ідеї; здатність до комбінування; здатність до диференціації явищ; здатність відкидати несуттєве та другорядне; здатність до наполегливої праці; здатність до аналізу й синтезу; прагнення до постійного розвитку, самовдосконалення, духовного зростання. І найголовніша ознака – любов до дітей, прагнення дарувати їм добро, вселяти в учнів упевненість у власних силах і можливостях.

Висновки. Отже, саморозвиток – це не спонтанна актуальність, а вмотивований творчий процес розкриття й розвитку реальних і потенційних здібностей, свідомої самоосвіти й самовиховання особистості студента. Творчі можливості людини реалізуються не тільки в предметній діяльності, а й у самому процесі її життя, самореалізації як засобі самоствердження та самовираження. Творчий саморозвиток – це процес безперервного самотворення й самовдосконалення творчих рис особистості, що допомагає особистості піднятися на вищий рівень і зуміти творчо й компетентно вирішувати педагогічні проблеми. Творчий саморозвиток є незамінним суб'єктивним чинником становлення та розвитку особистості майбутнього вчителя. Педагогічна діяльність – особливий вид діяльності, в якому гармонійно поєднуються організаційна, навчальна, виховна, дослідна й творча діяльність учителя, тому такою актуальною наразі є проблема творчого саморозвитку майбутнього педагога як запорука його безперервного особистісного та професійного самовдосконалення.

Список використаної літератури

1. Анцыферова Л. И. Личность в трудных жизненных условиях: переосмысление, преобразование ситуаций и психологическая защита / Л. И. Анцыферова // Психол. журн. – 1994. – № 1, Т. 15. – С. 3–18.
2. Державна національна програма “Освіта: Україна XXI століття”. – Київ : Райдуга, 1994. – 62 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком інтер, 2008. – 1040 с.
4. Колісник О. П. Духовний саморозвиток особистості / О. П. Колісник // Соціальна психологія. – 2006. – № 1. – С. 62–77.
5. Костенко М. А. Педагогічні умови професійно-творчого саморозвитку майбутнього вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / М. А. Костенко; Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – 20 с.
6. Куликова Л. Н. Саморазвитие личности: психолого-педагогические основы : учеб. пособ. / Л. Н. Куликова. – Хабаровск : Изд-во Хабар, Гос. пед. ун-та, 2005. – 320 с.
7. Маралов В. Г. Основы самопознания и саморазвития : учеб. пособ. для студ. сред. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стер. – Москва : Академия, 2004. – 256 с.
8. Раченко И. П. НОТ учителя: Книга для учителя / И. П. Раченко. – 2-е изд. – Москва : Просвещение, 1989. – 237 с.
9. Северіна Т. М. Ціннісна детермінація особистісного самовдосконалення студентів у навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Тетяна Миколаївна Северіна ; Державний педагогічний університет ім. П. Тичини. – Умань, 2012. – 225 с.
10. Сіверс З. Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості / З. Ф. Сіверс // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С. 47–55.
11. Слободян О.П. Творчий саморозвиток особистості студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення культурологічних дисциплін / О. П. Слободян. – Львів, 2004. – 205 с.

Стаття надійшла до редакції 26.08.2014.

Дяченко М. Д. Ориентация будущего учителя на творческое саморазвитие в процессе профессиональной подготовки как педагогическая проблема

В статье освещены философские, педагогические и психологические взгляды на творческое саморазвитие личности; раскрыта сущность понятий “творческое саморазвитие”, “личностное самосовершенствование”, “профессиональное самосовершен-

ствование”, “самообучение”; конкретизированы теоретические представления о комплексной организации самостоятельной творческой познавательной деятельности будущих учителей и их саморазвития; обозначены педагогические признаки успешного творческого саморазвития будущего учителя.

Ключевые слова: *будущий учитель, личностное самосовершенствование, личность, педагогические признаки, профессиональный рост, профессиональное самосовершенствование, самообучение, самореализация, самостоятельная творческая познавательная деятельность, творческая активность, творческое саморазвитие, творческий потенциал.*

Dyachenko M. The Orientation of Future Teacher of Creative Self-Development in the Process of Professional Training as a Pedagogical Problem

The article deals with the philosophical, pedagogical and psychological perspectives on creative self-development of personality, the essence of the concepts of “creative self-development”, “personal self”, “professional self” “self”; specific theoretical understanding of the complex organization of independent creative cognitive activity of future teachers and their self-development; identified pedagogical features of successful creative self-development of a future teacher.

Modern higher education along with quality training provided for the full personal development of each student is capable of active new perceptions, personal development, continuous personal improvement. The ability to self-development is one of the pedagogical features of successful development of the creative potential of the future journalist in the process of professional training. Self-development includes self-knowledge, creative self-determination, self-management, self-improvement, self-actualization.

Creative self-development is a process of continuous self-creation and self-improvement creative personality traits that helps her to rise to a higher level and be able to competently solve vital creative challenges. The development of a future teacher is a process of conscious, purposeful self-development as a teacher, which includes self-improve their knowledge, skills, personal and professional qualities that allow for personal growth and effectiveness of professional activity. Complex organization of independent creative cognitive activity of future teachers and their self-development will increase the level of self-learning and creative activity of students in a degree which will ensure their future professional and personal growth, continuous improvement throughout life.

Criteria of creative activity of the future teachers are the manifestation of intellectual initiative; the presence of optimal motivation; level of development of creative abilities and skills; demonstration of the independence and capacity for self-organization in the educational-cognitive activity. Under mental activity refers to the speed in the analysis of information, efficiency in the interpretation of information and other qualities associated with the intellectual work of teachers in the educational process at school. Pedagogical activity is a special kind of activity that combines organizational, research and creative activity, therefore, the teacher must be capable of active perception new for continuous personal and professional self-improvement.

Key words: *future teacher, personal self-improvement, personality, educational signs, professional growth professional self-improvement, self-learning, self-realization, self-creative cognitive activity, creative activity, creative self-development, creativity.*